ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ΕΠΙ ΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ

ἐκφωνηθεὶς

ΕΝ ΤΩ ΕΝ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΩ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΩ ΝΑΩ

τοῦ

ΣΩΤΗΡΟΣ

ὑπὸ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΚΥΡΙΑΚΑΤΟΥ

Δημοδιδασκάλου

ἐντολῇ τοῦ

ΣΕΒΑΣΜ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ.

καὶ τοῦ

Κου ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΚΡΑΝΙΩΝ.

ΕΝ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΩ

Τύποις **ΠΡΟΟΔΟΥ**

1899.

Τυποῦται δαπάνῃ τοῦ Δήμου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΤ. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ΕΠΙ ΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ

ἐκφωνηθεὶς

ΕΝ ΤΩ ΕΝ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΩ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΩ ΝΑΩ

τοῦ

ΣΩΤΗΡΟΣ

ὑπὸ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΚΥΡΙΑΚΑΤΟΥ

Δημοδιδασκάλου

ἐντολῇ τοῦ

ΣΕΒΑΣΜ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ.

καὶ τοῦ

Κου ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΚΡΑΝΙΩΝ.

ΕΝ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΩ

Τύποις ΠΡΟΟΔΟΥ

1899.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Τυπούται δαπάνη τοῦ ΔΗΜΟΥ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ/ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΑΛ.Σ2.Φ12.0008

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ΕΠΙ ΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ

ἐκφωνηθεὶς

Ἐν τῷ ἐν Ἀργοστολίῳ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ

ΣΩΤΗΡΟΣ

ὑπὸ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΚΥΡΙΑΚΑΤΟΥ
Δημοδιδασκάλου

ἐντολῇ τοῦ

ΣΕΒΑΣΜ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΕΑΛΛΗΝΙΑΣ

καὶ τοῦ

Κου ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΚΡΑΝΙΩΝ.

Ἐν τῷ βίῳ τῶν ἐθνῶν ὑπάρχουσιν ἡμέραι, τῶν ὁποίων τὴν ἀνατολὴν χαιρετίζουσι γηθοσύνως τὰ ἔθνη ταῦτα καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἐκλεκτὴ μερὶς τῆς ἀνθρωπότητος. Τοιαύτη ἡμέρα μεγάλη καὶ ἱερὰ εἶναι ἡ 25 Μαρτίου, ἡμέρα ἐξόχως ἑλληνική, ἀλλὰ καὶ παγκόσμιος ὡς ἡ ἀνθρωπίνη ἐλευθερία, ὑπὲρ τῆς ὁποίας τῆς γῆς οἱ εὐγενεῖς λαοὶ προσφέρουσι διηνεκῶς τὸν ἔρανον τοῦ αἵματος καὶ τοῦ μαρτυρίου, δι᾽ ὧν πέφυκε νὰ ποτίζεται τὸ εὐθαλὲς καὶ ὑψικάρηνον αὐτῆς δένδρον. Τὴν 25 Μαρτίου χαρετίζει μεθ᾽ ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων καὶ πᾶσα ἡ μερὶς ἐκείνη τῆς ἀνθρωπότητος, ἥτις ἀγωνίζεται τὸν καλὸν τῆς ἐλευθερίας

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἀγῶνα, ἥτις διὰ τοῦ καλάμου ἢ τοῦ βραχίωνος, διὰ τῆς προγραφῆς ἢ τοῦ θανάτου, διήνοιξε καὶ διανοίγει ἀκάματος τὴν ὁδὸν τῆς προόδου καὶ τῆς εὐημερίας τῶν λαῶν. Ναί, φιλέορτος ὁμήγυρις, τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἐξέρχεσήμερον τῶν στενῶν ὁρίων ἐθνικῆς ἀτομικότητος· τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος δὲν ψάλλει σήμερον κορυβαντιῶν ἐπινικείους παιᾶνας εἰς βαρβάρους κατακτητάς, ἀλλὰ ψάλλει ὕμνον παναρμόνιον πρὸ τοῦ ἐρατεινοῦ ἰνδάλματος τῆς ἀνθωπίνης ἐλευθερίας, ἥτις, γεννηθεῖσα καὶ ἀναπτυχθεῖσα ἐν τῇ γῇ τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος, ζῇ εἰσέτι καὶ θὰ ζῇ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ὅπου θάλλει ἡ δάφνη καὶ ἐκτείνεται ὁ Μαραθὼν «ἔστ' ἂν ὕδωρ ῥέῃ καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ».

—=—

Πανιερώτατε Δέσποτα

Σεβασταὶ τῆς Πολιτείας Ἀρχαὶ καὶ λοιπὸν ἔντιμον ἀκροατήριον.

Τυχὼν τῆς τιμῆς νὰ ἀνέλθω τὸ ἱερὸν τοῦτο βῆμα, ἵνα κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐκφωνήσω διὰ τῆς ἀσθενοῦς μου γλώσσης τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας, αἰσθάνομαι τὸ καθῆκον νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν ὑμετέραν ἐπιείκειαν. Ἀναντιρρήτως τὸ ἔργον εἶναι κατὰ πολὺ ἀνώτερον τῶν ἀσθενῶν μου δυνάμεων, ἐδέησεν ὅμως νὰ ἀναδεχθῶ τοῦτο προθύμως, ὑπείκων εἰς τὴν ἐντολὴν τῆς Σεβαστῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Δημοτικῆς Ἀρχῆς, αἵτινες εὐηρεστήθησαν διὰ τῆς πρός με ἐντολῆς των ταύτης νὰ τιμήσωσι τὴν λαϊκὴν ἐκπαίδευσιν, ἧς ἐκλήθην ταπεινὸς ἐργάτης.

—

Ὅτι ἡ σημερινὴ ἑορτὴ εἶναι ἑορτὴ ἐλευθερίας τῆς ὑπῆρ-

ξε κοιτὶς ἡ ἀθάνατος ἡμῶν πατρὶς καὶ ὅτι ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ἐλευθερίας ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ἠθικὴ ἀλληλεγγύη καὶ ἀλληλοβοήθεια, τοῦτο ἐπιτραπήτω μοι νὰ ἐξηγήσω.

—=—

Ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς ἱστορίας δύο δυνάμεις παρίστανται αἰωνίως ἀντιμέτωποι καὶ ἀμείλικτοι πρὸς ἀλλήλας ἐχθραί: ἡ τυραννία καὶ ἡ ἐλευθερία· αὗται ἀποτελοῦσι τοὺς δύο πόλους, περὶ τοὺς ὁποίους ἐστράφη αἰωνίως καὶ στρέφεται ὁ βίος τῆς ἀνθρωπότητος, τῆς ὁποίας ἡ μία μερὶς παρίσταται πιέζουσα καὶ καταθλίβουσα, ἡ δ' ἄλλη ἀνθισταμένη, ἀντιπιέζουσα καὶ συντρίβουσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐπικαθήμενον τυραννικὸν ὄγκον, ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ ἔσχατον τῆς πιέσεως καὶ περιστολῆς ὅριον. Ἡ τυραννία ἐπιζητεῖ σκότος, ταπείνωσιν φρονήματος, ἀνανδρίαν, ἐκφυλισμόν, ἵνα στηρίξῃ τὸν καταχθόνιον αὐτῆς θρόνον. Ἡ ἐλευθερία ἀπαιτεῖ φῶς, ἔξαρσιν φρονήματος, μεγαλοφροσύνην, ἡρωϊσμόν, ἵνα καταρρίψῃ τὸν ἀπαίσιον τῆς τυραννίας θρόνον καὶ ἐπιδαψιλεύσῃ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν λαῶν τὴν ἑαυτῆς εὐλογίαν καὶ ζωογονήσῃ αὐτοὺς ὡς δρόσος Αερμὼν ἡ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη, Σιών.

Ἀληθὴς κλαυθμῶνος κοιλάς, σκότος καὶ ὀλίσθημα θὰ ἦτο ἡ γῆ, ἂν τὸ ἔργον τῆς τυραννίας δὲν ἀνεκόπτετο ὑπὸ τῶν λαϊκῶν ἐξεγέρσεων. Ἐπανάστασις! ἰδοὺ ἡ πρόοδος κατὰ τὸν γαλάτην φιλόσοφον. Ἐπανάστασις! ἰδοὺ ἡ πρόοδος, κηρύττει σάλπιγγος εὐηχέστερον ἡ ἱστορία. Ἐπανάστασις! ἰδοὺ ἡ κατάρριψις σαθροῦ καθεστῶτος, ὑφισταμένου παρὰ τοὺς θείους καὶ φυσικοὺς νόμους καὶ ἡ ἀνίδρυσις ἄλλου καθεστῶτος στερεοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς φύ- … θείας πνοῆς, ἥτις ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐνεφυσήθη. … ἡ πανσθενὴς τῆς ἐλευθερίας, ἥτις φέρει

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν κατὰ τῆς φύσεως καὶ τοῦ Δημιουργοῦ
πλημμελημάτων τῆς τυραννίας, ἂν καὶ ἔμφυτος εἰς πᾶν ἔμ-
ψυχον τῆς δημιουργίας ὄν, δὲν ἐκδηλοῦται ὅμως μετ' ἴσης
ὁρμῆς οὔτε μεταξὺ τῶν ἀτόμων οὔτε μεταξὺ τῶν ἐθνῶν· οἱ
Θρασύβουλοι, οἱ Φεραῖοι, οἱ Γαριβάλδαι εἶναι εὐγενεῖς
ἀποκορυφώσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων συνγκεντροῦται ὁ λαν-
θάνων πρὸς τὴν ἐλευθερίαν πόθος ὁλοκλήρων λαῶν· εἶναι
κρατῆρες, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐξερεύγεται ἀκάθεκτον τὸ πῦρ,
τὸ ἠρέμα ὑποβόσκσον ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῶν συγχρόνων·
εἶναι τηλαυγεῖς φάροι, καθηγοῦντες τὴν ἐν τῷ πελάγει
τῆς τυραννίας κλυδωνιζομένην ἀνθρωπότητα· εἶναι τέλος
ἀληθεῖς ἀπόστολοι τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ κηρύξαντος ἀφ' ὑψη-
λοῦ τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων «μὴ φοβῆσθε ἀπὸ τῶν ἀπο-
κτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀπο-
κτεῖναι.»

Ὅ,τι μεταξὺ τῶν ἀτόμων εἶναι αἱ ἐξέχουσαι φυσιο-
γνωμίαι, τοῦτο μεταξὺ τῶν ἐθνῶν εἶναι ἡ Ἑλλάς, ἀφ'
ἧς τὸ πρῶτον ἀνέτειλεν εἰς τὰ ἔθνη τὸ φῶς τὸ ἑλληνικόν,
τὸ φῶς τῆς ἐλευθερίας τὸ ἀνέσπερον, ὅπερ ἐξῆλθεν ἐκ
τῶν ὀστῶν τῶν ἑλληνικῶν, ὡς ἡ Εὔα ἐκ τῆς πλευρᾶς
τοῦ πρωτοπλάστου.

Ἀλλὰ τὸ ἔνθεον τοῦτο τῆς ἐλευθρίας πῦρ, τὸ ἀναι-
ροῦν τῆς τυραννίας τὰ ἀντιφυσικὰ δίκαια, τὸ καταπατοῦν
τοὺς ἀπανθρώπους αὐτῆς ἀξιώσεις, τὸ ὑπεραμυνόμενον τῶν
ἀνθρωπίνων δικαιων, δὲν εἶναι κλῆρος τοῦ τυχόντος· ἐμφω-
λεύει μόνον ἐκεῖ, ὅπου καὶ διάνοια ἰσχυρὰ καὶ καρδία εὐ-
γενὴς καὶ σθένος ψυχικόν, προτερήματα, τὰ ὁποῖα δαψι-
λῶς ἐνεστάλαξεν ὁ Οὐρανὸς ἐν τῷ βάθει τῆς ἑλληνικῆς
ψυχῆς, ἀφ' ἧς ἐξεπήδησεν ὅ,τι μέγα καὶ ὑψηλόν, ὅ,τι
ὡραῖον καὶ εὐγενές, ὅ,τι γεραίρει ἡ ἀνθρωπότης καὶ ἀπο-
θαυμάζουσιν οἱ αἰῶνες.

Πρὸς τίνα τυραννικὴν προσωπικότητα, τὴν μίαν ἀπαι-
σιωτέραν τῆς ἄλλης, ἐξ ὅσων ἐκηλίδωσαν τὴν ἱστορίαν,

οὲν ἐπάλαισεν ἡ ἑλληνικὴ φυλή, ἡ ἀκάματος τῶν ἀν-
θρωπίνων δικαίων μάρτυς; τίνα δὲν συνέτριψε νικῶσα;
τίνα δὲν ἐμυκτήρισεν ἡττωμένη; Ἀδιαλείπτως ὡς ἡ
ἁγνή, ὡς ἡ περιπαθὴς τοῦ Οἰδίποδος θυγάτηρ, ὡς ἡ τα-
λαίφρων Ἀντιγόνη μετὰ μεγαλόφρονος πικρίας καὶ πάθους,
ὑπεραμυνομένη τῶν ἀνθρωπίνων δικαίων, ἀνεφώνησε πρὸς
τοὺς Κρέοντας τῶν αἰώνων:

« Οὐ γάρ τι νῦν γε κἀχθές, ἀλλ' ἀείποτε
« ζῇ ταῦτα, κοὐδεὶς οἶδεν ἐξ ὅτου 'φάνη.»

Παλαίουσα αἰωνίως, νικῶσα ἢ πίπτουσα καὶ ἀνεγειρομένη
ὡς Ἀνταῖος μεθ' ἑκάστην πτῶσιν, ἡ ἑλληνικὴ φυλή, δὲν
ἠγωνίζετο μόνον ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἑστιῶν· ἀναχαιτίζουσα
βαρβαρικοὺς χειμάρρους, ἐφρούρει τὴν ἐλευθερίαν ἄλλων
ἐθνῶν, αὐτὴ συντριβομένη καὶ καταπίπτουσα· ἀγωνιζομένη
ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐλευθερίας, ἐδίδασκε τοὺς λαοὺς πόσον
εἶναι πολύτιμον εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ ὑπέρτατον τοῦτο
δῶρον τοῦ Οὐρανοῦ. Πᾶσα πληγὴ κατὰ τῆς τυραννίας,
ὅθεν δήποτε καὶ ἂν καταφέρεται, εἶναι κοινὸν ὄφελος τῶν
λαῶν, πᾶσα κατ' αὐτῆς ἀντίστασις εἶναι περιστολὴ κα-
ταχθονίου ἔργου, ὅπερ ὅσῳ μᾶλλον περιορίζεται τοσοῦ-
τον ἀποβαίνει ἀβλαβέστερον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα· πᾶς
ἐναντίον αὐτῆς θρίαμβος, εἴτε ὑλικὸς ἐν τῇ νίκῃ, εἴτε ἠ-
θικὸς ἐν τῇ καταστροφῇ, διεγείρει τὸν θαυμασμόν, προ-
καλεῖ τὴν μίμησιν, θερμαίνει τὰς ψυχὰς καὶ ἐνισχύει τοὺς
βραχίονας, οὕτω δὲ τὸ ἔργον τῆς παγκοσμίου ἐλευθερίας
ὁσημέραι προάγεται καὶ εὐδοκιμεῖ. Τοιαύτη ἡ φυσικὴ
ὁδός, ἣν ἠκολούθησεν ἡ ἀνθρωπότης ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ
τῆς προόδου, ὁδηγουμένη ἐν τῇ πορείᾳ της ὑπὸ τοῦ τη-
λαυγοῦς ἀστέρος τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, ὡς ὡδηγήθησαν
οἱ Μάγοι ἐξ Ἀνατολῶν εἰς τὸ σπήλαιον τῆς Βηθλεέμ.

Ἐπίζηλος καὶ περιφανὴς ὁ κλῆρος, ὅστις ἔλαχεν εἰς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἡμᾶς· διδάσκειν καὶ εὖ ποιεῖν τὴν ἀνθρωπότητα, διανοίγειν τὴν ὁδὸν τῆς προόδου καὶ τῆς εὐημερίας τῶν λαῶν, ἰδοὺ ὁ κλῆρος τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Ἄν προσηλώθη ὡς Προμηθεὺς ἐπὶ τοῦ Καυκάσου, ἂν ἀνῆλθεν ὡς ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ, τοιοῦτος εἶναι ὁ κλῆρος τῶν σωτήρων καὶ εὐεργετῶν! τοιαύτη ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθοῦς ἀθανασίας ἐν τῇ φύσει τῶν ἀνθρωπίνων. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἆθλον ἔξοχον καὶ ἡ δόξα ἄφθιτος καὶ ἡ δάφνη ἀειθαλής· ὅπου τῆς Ἑλλάδος, λέγει ὁ Βύρων, στρέψωμεν τὸν πόδα, πατοῦμεν γῆν ἱεράν· ἡ Ἀκρόπολις καὶ ἡ Πνύξ, ὁ Μαραθὼν καὶ αἱ Θερμοπύλαι, τὸ Ζάλογγον καὶ τὸ Μεσολόγγιον, τὰ γλαυκὰ κύματα τῆς Σαλαμῖνος καὶ τοῦ Αἰγαίου, θὰ εἶναι τὰ σεπτὰ προσκυνήματα τῶν εὐγενῶν ψυχῶν· αἰῶνες ὅλοι ἦλθον καὶ παρῆλθον πρὸ ἡμῶν, θὰ ἔλθωσι καὶ θὰ παρέλθωσι μεθ' ἡμᾶς, ἀλλ' ἡ δόξα τῆς μητρὸς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας θὰ εἶναι αἰώνιος, ἂν αἰώνιος θὰ εἶναι καὶ τῆς γῆς ὁ πλανήτης.

— — —

Ἀλλὰ πρὸς τί δειλῶμεν καὶ ἀσχάλλομεν σήμερον; Τίς ὁ λόγος τῆς ἀθυμίας, ἥτις πρό τινος κατέλαβε τὰς ψυχάς μας; Τοῦτο ἀναντιρρήτως εἶναι ὁ ἀντίκτυπος τῶν τελευταίων ἐθνικῶν ἀτυχημάτων. Ἀλλ' ὅ,τι πρὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν ἐξετυλίχθη πρὸ διετείας ἦτο ἄρα γε ἀπελπιστικόν; Ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς 25ης Μαρτίου ἐπιτραπήτω μοι νὰ παρατηρήσω, ὅτι τὰ τελευταῖα ἀτυχῆ γεγονότα φαίνονται ἀπελπιστικὰ μόνον εἰς τὸν ἐπιπόλαιον καὶ ἀπαισιόδοξον παρατηρητήν. Ἐν τῷ βίῳ τῶν ἐθνῶν τὰ εὐτυχήματα δὲν εἶναι ἀμιγῆ ἀτυχημάτων, τὰ δὲ ἀτυχήματα ἀποβαίνουσι πολλάκις ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ἐθνῶν, ἀνδρίζοντα ταῦτα καὶ συνετίζοντα. Τοιοῦτον ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τελευταίας ἐθνικῆς ἡμῶν περιπε-

τείας, πολλῷ δὲ μᾶλλον, ὅταν ἀναλογισθῶμεν, ὅτι πολλάκις ἐπεσκίασαν τὸν αἴθριον ἡμῶν ὁρίζοντα νέφη ζοφερά, προάγγελοι καταιγίδος ἀγρίας, ἥτις ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον συνεκλόνισε τὸ Ἑλληνικόν, πολλάκις τὸ ἱερὸν τῆς Ἑλλάδος ἔδαφος ἐσείσθη ὑπὸ τὴν πτέρναν βαρβάρων κατακτητῶν, ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς ἔστη καὶ πάλιν καὶ αἰωνίως ὡς βράχος ἀσύντριπτος ἐν τῷ μέσῳ τῶν κυμάτων. Τοῦτο καὶ μόνον ἀρκεῖ νὰ ἐμπλήσῃ ἡμᾶς ἐλπίδος καὶ θάρρους νὰ ἀτενίσωμεν εὐέλπιδες ἐπὶ τὸ μέλλον, ὅπως δυνηθῶμεν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τοὺς ἐθνικοὺς ἡμῶν ἐχθρούς.

Πρὸς τί δειλιῶμεν καὶ ἀσχάλλομεν; Δὲν εἴμεθα μόνοι· Ἑλλὰς δὲν εἶναι μόνον τὸ Κράτος τὸ ἐλεύθερον, Ἑλλὰς δὲν εἶναι οἱ εὐάριθμοι αὐτουργοὶ τῶν ἐθνικῶν ἀτυχημάτων· Ἑλλὰς εἶναι ὁ Ἑλληνισμός, Ἑλλὰς εἶναι ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, ἐλεύθερος ἢ ὑπὸ τὴν ξένην δεσποτείαν, ὁ δὲ ἑλληνικὸς Λαός, ἂν εἰς ἓν σημεῖον φαίνεται ἀτυχῶν, εἰς ἄλλο φαίνεται μεγαλουργῶν. Διατί δὲν στρέφομεν τὸ βλέμμα ἐκεῖ μακρὰν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Μεσογείου, ἵνα γλυκανθῇ ἡ πικρία ἡμῶν, ἵνα ἀναπτερωθῶσιν αἱ ἐλπίδες ἡμῶν, ἵνα πεισθῶμεν, ὅτι ἡ θερμουργὸς ἐκείνη δύναμις, δι' ἧς τόσα μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἐπετέλεσεν ἐν τῷ κόσμῳ ἡ ἑλληνικὴ φυλή, δὲν ἐξηλείφθη ἐκ τῶν στέρνων αὐτῆς; Τὴν Κρήτην, τῆς ὁποίας οἱ αἰώνιοι ἀγῶνες κατέπληξαν τὸν κόσμον, χαιρετίζομεν σήμερον οὐχὶ πλέον δούλην καὶ στενάζουσαν ὑπὸ τὸν ζυγόν, ἀλλ' ἐλευθέραν καὶ τείνουσαν νὰ ῥιφθῇ εἰς τὴν θερμὴν ἀγκάλην τρυφερᾶς μητρὸς κατόπιν πικροῦ καὶ μακραίωνος χωρισμοῦ.

Δὲν εἶναι τοῦτο τρανωτάτη ἀπόδειξις σφρίγους καὶ ζωῆς τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς; Ὄχι, ἰσχυρίζονται οἱ πλασθέντες ἵνα μόνον καίωσι λιβανωτὸν πρὸ τοῦ εἰδώλου τῆς [illegible] παρασύροντες εἰς τὴν πλάνην των τοὺς ἀπλοϊκοὺς καὶ ἀδικοῦντες λαόν, ἄξιον δαφνῶν καὶ στεφάνων, ἄξιον ἀποθεώσεως. Ἡ ἐλευθερία δὲν χαρίζεται ὑπὸ τῶν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἰσχυρῶν, ἀλλὰ κατακτᾶται ὑπὸ τῶν ἀσθενῶν δι᾽ ἀγῶνος καὶ πάλης αἱματηρᾶς κατὰ τοὺς ἀναλλοιώτους ἱστορικοὺς νόμους, οὓς πιστότατα καὶ ἀπαρεγκλίτως ἠκολούθησεν ἡ μεγαλομάρτυς τῆς Μεσογείου. Ἡ ἐλευθερία τῆς Κρήτης ἀνήκει εἰς αὐτήν, ἀνήκει εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, τὸ ὁποῖον ὑπῆρξε μέτοχεν τῶν θυσιῶν καὶ τῶν στεναγμῶν της, ἀνήκει εἰς τὴν εὐγενῆ φωνὴν τῶν φιλελευθέρων λαῶν τῆς Εὐρώπης, οὓς ἠλέκτρισε καὶ συνεκίνησεν ὁ ἀπαράμιλος αὐτῆς ἡρωϊσμός. Ἡ ἐλευθερία τῆς Κρήτης ὑπῆρξε τὸ προαιώνιον αὐτῆς ἰδανικόν, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἠγωνίσθη ὑπερανθρώπως, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἀφειδῶς τὸ αἷμα κατηνάλωσεν, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἡ φωνὴ τῶν χηρῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν, τῶν ἀστέγων καὶ ἐξορίστων, ἔφθασε μέχρι τοῦ Οὐρανοῦ, μέχρι τοῦ θρόνου τῆς Δικαιοσύνης, ἥτις ἀδρανήσασα μέχρι χθές, ἐξεπλήρωσε σήμερον στοιχειῶδες καθῆκον· ἀπέδωσε τὸ τέκνον εἰς τὴν μητέρα, τὴν ἑστίαν εἰς τὸν ἐξόριστον, τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸν δοῦλον. Ἡ Κρήτη ἕνα Θεὸν δύναται μόνον νὰ εὐγνωμονῇ, τὸν Θεὸν τῆς ἐλευθερίας, τὸν ἔχοντα τὸ σκήνωμα αὐτοῦ εἰς τὰ λεοντώδη στήθη τῶν γενναίων αὐτῆς προμάχων· εἰς τοῦτον τὸν θεὸν ἀποτεινομένη σήμερον, δύναται νὰ ἀναφωνήσῃ τὸ ὡραῖον τοῦ Προφητάνακτος λόγιον: «εἰσήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν.»

Θάρρος λοιπόν, φίλτατοι ὁμοεθνεῖς, θάρρος καὶ ἐλπίς, δραστηριότης καὶ ἐργασία, ὅπως ἐκχερσώσωμεν τὸν ἐθνικὸν ἀγρόν, ὅστις ὑπόσχεται δαψιλῆ καὶ γενναίαν τὴν συγκομιδήν. Τὰ λάθη τοῦ παρελθόντος ἂς μὴ ψυχραίνωσι τὴν φιλοπατρίαν ἡμῶν καὶ τὸν ζῆλον πρὸς τὴν ἐργασιαν. Τὰ κυβερνητικὰ παραπτώματα εἶναι ἀσθένειαι παροδικαί, μὴ θίγουσαι εἰς τὰ καίρια τὴν ὑγείαν καὶ εὐρωστίαν τοῦ ἐθνικοῦ ὀργανισμοῦ. Τὰ κυβερνητικὰ παραπτώματα μαρτυροῦσι μόνον, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς Λαὸς ἀναπεσὼν κεκοίμηται ὡς λέων. Τίς ἐγερεῖ αὐτόν;

Ἰδοὺ τὸ πᾶν!

Ἰδοὺ ἡ ὑψιλόνους διδασκαλία, ἣν ἀρυόμεθα σήμερον ἐκ τῆς μεγαλοπρεποῦς, ὅσον καὶ ὡραίας ἐποποιΐας τοῦ Εἰκοσιένα, ἣν ἔπλεξε καὶ κατεκάλλυνε μόνος καὶ ἐξ ἰδίων ὁ μάρτυς Ἑλληνικὸς Λαός! Τίς δώσει μοι λόγον, ἵνα ὑμνήσω τὸ μεγαλεῖον τοῦ γίγαντος ἐκείνου λαοῦ; Τὶς ἀναβιβάσει με εἰς ὄρος ὑψηλόν, ἵνα ἐκεῖθεν ἀπολαύσω τὸ μεγαλοπρεπὲς θέαμα, ἵνα ἐντρυφήσω εἰς τὴν ὅλην σκηνογραφίαν, ἥτις ἐκτυλίσσεται πρὸ τῶν ὀμμάτων μου ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀρχαίων θεῶν καὶ τῶν νέων ἡμιθέων; Τὶς ὁδηγήσει εἰς τὸ νέον Ἑλληνικὸν πάνθεον, ἵνα ἀτενίσω εἰς τὸ θεσπέσιον σύμπλεγμα τῆς μεγαλουργοῦ ἐκείνης γενεᾶς, ἵνα γονυπετήσω πρὸ τῆς ἀθνάτου ἐκείνης χορείας, ἥτις μὲ κατέστησε πολίτην ἐλεύθερον ἐλευθέρας πατρίδος;

Ἀληθῶς σκηνὴ ἔκτακτος ἀνελίσσεται πρὸ ἡμῶν ἐν τῷ ἱστορικῷ πανοράματι τοῦ Εἰκοσιένα: Εἷς λαὸς ἀκέφαλος καὶ ἀπροστάτευτος, ἐγκαταλελειμμένος καὶ πενόμενος, ἀναδημιουργεῖ ἐκ τῶν ἰδίων συντριμμάτων μεγαλεῖον, ὅπερ ἐπιστεύετο ταφὲν ὑπὸ τὴν κόνιν τῶν αἰώνων!

Ὁ λέων οὗτος, ὁ νῦν ἀταράχως καθεύδων, δὲν θὰ ἀναλάβῃ τὴν ἰσχύν του; Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς δὲν θὰ φροντίσῃ περὶ τῆς μελλούσης τύχης του; Τὶς ὁ δυνάμενος νὰ ἀφυπνίσῃ αὐτόν; Ἰδοὺ τὸ πᾶν!

Ὁ λαός, ἵνα ἀφυπνισθῇ, ἔχει ἀνάγκην μορφώσεως θρησκευτικῆς, μορφώσεως ἐπιστημονικῆς, μορφώσεως πολιτικῆς· ἂς διδάξωμεν τὸν λαὸν τὴν ἀληθῆ κατὰ Χριστὸν ἠθικήν, ἂς φωτίσωμεν τὸ πνεῦμά του διὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν γραμμάτων, ἂς ἐξαγνίσωμεν, ἂς ἀποκαθάρωμεν, ἂς καταστήσωμεν χρηστὰ τὰ πολιτικὰ ἤθη τοῦ Λαοῦ διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος, καὶ ὁ Λαὸς θὰ εἰσέλθῃ ἀμέσως εἰς τὴν τροχιάν του. «Τὴν ἀρετὴν — λέγει ὁ σεμνὸς Πλού-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ταρχος—ἐν εὐδήλῳ παραδείγματι καὶ λαμπρῷ τῷ βίῳ τοῦ ἄρχοντος ὁρῶντες οἱ πολλοί, ἑκουσίως σωφρονοῦσι καὶ συσχηματίζονται πρὸς τὸν ἐν φιλίᾳ καὶ ὁμονοίᾳ τῇ πρὸς αὐτοὺς μετὰ δικαιοσύνης καὶ μετριότητος ἀμύμονα καὶ μακάριον βίον, ἐν ᾧ τὸ κάλλιστον ἁπάσης βασιλείας τέλος ἐστί.»

Τοῦτο, φίλτατοι ὁμοεθνεῖς, ἔστω ὁ πολικὸς ἀστὴρ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν δράσεως εἰς τὸ μέλλον: ἡ θρησκευτική, ἡ ἐπιστημονική, ἡ πολιτικὴ μόρφωσις τοῦ Λαοῦ. Ἐκ τούτου καὶ μόνον θὰ προκύψῃ το μεγαλεῖον, ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ πλήρης ἐθνικὴ ἡμῶν ἀποκατάστασις.

Ἃς ἐλπίσωμεν ἐπὶ τὸν Θεὸν τῆς Ἑλλάδος, ἃς ἀντλήσωμεν θάρρος ἐκ τοῦ παρελθόντος ἡμῶν, ἃς πιστεύσωμεν ἀκραδάντως εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος.

Εὐγενής, αἰωνία, ἄφθαρτε Ἑλληνικὴ Πατρίς! ἐβίωσας διδάσκουσα καὶ παιδαγωγοῦσα τοὺς λαούς. Τὸ πνεῦμα σου τὸ ἀθάνατον εἰς τὰς πτήσεις αὐτοῦ τὰς αἰθερίους ἐφώτισε τὴν ἀνθρωπότητα· τὰ λάσσια στέρνα σου καὶ οἱ βραχίονές σου οἱ στιβαροὶ προετάχθησαν ἀείποτε ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ἐλευθερίας. Δρῦς ὑψίκομος, δρῦς μεγαλοπρεπής! ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιάν σου εὗρον ζωογόνον ἄνεσιν αἱ μεγάλαι τῆς Εὐρώπης ψυχαί, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐνεκυμονήθη ἡ ἐλευθερία τῶν νεωτέρων χρόνων. Πλανῶνται ὅσοι δὲν σὲ ἐμελέτησαν κατὰ βάθος, ὅσοι ἐκ τῶν τελευταίων ἀτυχημάτων σου ἀνευλαβῶς ὑπεβίβασαν τὴν ἀξίαν σου, μὴ διαβλέποντες οὔτε τὴν ἁγνότητα τοῦ αἵματός σου, οὔτε τὴν δύναμιν τῶν νεύρων σου, οὔτε τὸ ἡφαίστειον τῆς ψυχῆς σου.

Ἔγειρου καὶ πάλιν, Πατρίς μου, καὶ δεῖξον εἰς τὰ ἔθνη, ὅτι ὁ ἀστήρ σου ὁ φαεινὸς δὲν ἔδυσεν, ἀλλὰ μεσουρανεῖ καὶ θὰ μεσουρανῇ ἐν τῷ στερεώματι τῆς ἱστορίας.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ